

VIỆN QUẢN TRỊ KINH DOANH (NEU BUSINESS SCHOOL)

PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG TỪ MỘT DỰ ÁN QUỐC TẾ SIDA /MBA

GS.TS. Nguyễn Đình Hương

Nguyên Hiệu trưởng trường Đại học Kinh tế Quốc dân

Nguyên viện trưởng Viện Quản trị kinh doanh

1. Viện Quản trị kinh doanh- Mở đầu ngành đào tạo Quản trị Kinh doanh ở Việt Nam

Năm 1986 Việt Nam bắt đầu con đường Đổi mới, chuyển từ nền kinh tế kế hoạch hóa tập trung sang kinh tế thị trường. Đất nước đứng trước muôn vàn khó khăn, bị bao vây cấm vận, các nước xã hội chủ nghĩa tan rã, tài trợ từ bên ngoài cho Việt Nam bị cắt giảm. Kinh tế ngừng trệ, lạm phát tăng rất cao, đời sống của người dân khó khăn, giáo dục, đào tạo bị thu hẹp. Nhưng khó khăn lại đòi hỏi cả dân tộc phải vươn lên đổi mới.

Nguồn nhân lực quản lý kinh tế phải đào tạo lại, đào tạo mới thích ứng với cơ chế thị trường. Trường Đại học Kinh tế Quốc dân, trường trọng điểm quốc gia, đầu ngành trong khối các trường kinh tế ở Việt Nam phải đương đầu với thử thách vô cùng lớn. Trường đã phải gấp rút chuyển đổi nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy, cơ cấu ngành nghề đào tạo và khâu cốt lõi hàng đầu là bồi dưỡng, đào tạo đội ngũ giáo viên. Trường đã có bề dày kinh nghiệm, khi mới thành lập phải nhờ các chuyên gia của Liên Xô, Trung Quốc sang giảng dạy qua phiên dịch cùng với việc Nhà nước liên tục cử người đi đào tạo ở Liên Xô, Trung Quốc và các nước Xã hội chủ nghĩa (cũ) ở Đông Âu về giảng dạy. Sau 30 năm (1956 - 1986), Trường đã hình thành được đội ngũ giáo viên, phần đông đào tạo cơ bản từ nước ngoài và tự xây dựng được hệ thống chương trình, sách giáo khoa hiện đại cho các ngành nghề đào tạo quản lý kinh tế theo cơ chế kế hoạch hóa tập trung của các nước xã hội chủ nghĩa.

Chuyển sang kinh tế thị trường lại phải thay đổi cơ bản về chương trình, giáo trình, cơ cấu ngành nghề, trình độ đào tạo và đội ngũ giáo viên. Đổi mới

nhưng không thể dừng đào tạo để chuẩn bị nguồn lực. Mọi khó khăn dồn nén cùng một lúc. Không như kinh nghiệm cũ, mời chuyên gia sang giảng và cử giáo viên đi đào tạo ở các nước có nền kinh tế thị trường, khi đất nước đang bị cấm vận.

Toàn trường, giáo viên già, trẻ đi vào đổi mới đào tạo như chiến dịch. Giáo viên lớn tuổi đi bồi dưỡng các lớp kinh tế thị trường ngắn hạn. Giáo viên trẻ gấp rút học tiếng Anh và tìm cơ hội đi đào tạo nâng cao trình độ. Để đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực trình độ cao theo yêu cầu đổi mới, hội đồng Bộ trưởng đã có quyết định số 55 -HĐBT ngày 9 tháng 3 năm 1991 về đào tạo thạc sỹ (Master) trong hệ thống giáo dục quốc dân. Đây là vấn đề mới cần chuẩn bị chương trình, nội dung và đội ngũ giáo viên.

May thay Chính phủ Thụy Điển đang tài trợ giúp Việt Nam khôi phục nền kinh tế sau chiến tranh, năm 1993 đã mở rộng tài trợ giúp Việt Nam đào tạo nguồn nhân lực quản lý kinh tế theo cơ chế mới. Dự án “Hỗ trợ trung tâm đào tạo quản lý hiện đại thuộc Đại học kinh tế quốc dân” được Chính phủ Việt Nam và Thụy Điển quyết định đầu tư cho trường Đại học Kinh tế Quốc dân gọi tắt là dự án SIDA/MBA. Đây là dự án Marser (MBA) theo chương trình quốc tế bằng tiếng Anh được triển khai ở Việt Nam tại Trường Đại học Kinh tế Quốc dân theo hình thức du học tại chỗ. Cơ hội đến đúng lúc với đội ngũ giáo viên trẻ của Trường Đại học Kinh tế Quốc dân.

Dự án đào tạo thạc sỹ quản lý kinh doanh theo chương trình quốc tế, do trường Đại học Tổng hợp Boise, Idaho, Hoa Kỳ cấp bằng được thực hiện tại trường Đại học Kinh tế Quốc dân từ năm 1993. Dự

án được đặt trong khuôn viên rộng rãi, khang trang và độc lập. Đây chính là trung tâm đào tạo và bồi dưỡng cán bộ quản lý kinh doanh trực thuộc trường Đại học Kinh tế Quốc dân theo quyết định số 1044/TCCB ngày 21 tháng 8 năm 1990 của Bộ giáo dục và Đào tạo. Trước đó, đây là cơ sở dịch vụ trong thời kỳ bao cấp của trường. Trong điều kiện khó khăn, trường Đại học Kinh tế Quốc dân đã dành ưu tiên mọi nguồn lực con người và cơ sở đối ứng để tiếp nhận một dự án quốc tế đầu tiên mà nhà trường được thụ hưởng.

Giảng viên đều là các chuyên gia, giáo sư dày kinh nghiệm từ nhiều nước trên thế giới: Mỹ, Anh, Úc, Canada, Hồng Kong... Người học phải thạo tiếng Anh để nghe giảng trực tiếp và đi thực tập tại doanh nghiệp nước ngoài.

Dự án thực hiện trong 7 năm từ năm 1993 đến 1999 với 3 khóa học: 1993- 1995, 1995- 1997, 1997- 1999. Khóa I tuyển vào 33 học viên giáo viên trường Kinh tế Quốc dân có 30 học viên. Số tốt nghiệp khóa I là 29 Thạc sỹ, giáo viên trường Kinh tế quốc dân có 27 thạc sỹ. Cả 3 khóa đã đào tạo được 84 thạc sỹ, trong đó giáo viên trường đại học Kinh tế Quốc dân là 59 thạc sỹ. Đây là đội ngũ giáo viên hạt nhân có trình độ thạc sỹ Quản trị kinh doanh, rất quý hiếm mở đầu thời kỳ đổi mới, hội nhập của của đất nước và của Kinh tế Quốc dân. Số tốt nghiệp ở các trường và các cơ quan ngoài trường có 25 thạc sỹ đều phát huy tốt thành quả của dự án ở các trường và cơ quan ngoài trường. Sau khi tốt nghiệp thạc sỹ từ dự án MBA tại Trường Đại học Kinh tế Quốc dân, một số đã đi nghiên cứu sinh đào tạo tiến sĩ ở Mỹ, Úc, Anh, Áo, Pháp, Singapore và ở Việt Nam. Những người tiêu biểu trong số họ đã thành đạt. Đây là đội ngũ giáo viên hạt nhân có trình độ thạc sỹ Quản trị Kinh doanh, rất quý hiếm mở đầu thời kỳ đổi mới, hội nhập của đất nước và của Đại học Kinh tế Quốc dân. Một số người đang giữ các cương vị chủ chốt của Trường của Viện và các khoa, Bộ môn trong trường và các cơ quan, doanh nghiệp ngoài trường.

Cùng với đội ngũ giáo viên hạt nhân có trình độ được đào tạo, đội ngũ chuyên gia về cán bộ quản lý viện được tăng cường. Cơ sở vật chất từ phòng học, phòng làm việc, thư viện được trang bị các thiết bị chất lượng cao như điều hòa, máy tính, máy in, photocopy, máy chiếu, màn chiếu, datashou, phòng luyện âm, xe ô tô. Đội ngũ giáo viên cán bộ quản lý và có cơ sở vật chất được trang bị khang trang, đảm bảo điều kiện ban đầu để phát triển thành một cơ sở

đào tạo quản trị kinh doanh trình độ cao theo mô hình các nước trong khu vực và thế giới.

Khi dự án kết thúc giai đoạn 2 (1995- 1997), chuẩn bị bước sang giai đoạn 3 (1997- 1999), xét các yếu tố hội tụ về đội ngũ giáo viên, trình độ quản lý, cơ sở vật chất hiện đại, Bộ giáo dục và Đào tạo đã ra quyết định số **4284/GD-ĐT ngày 20 tháng 12 năm 1997 thành lập Viện Quản trị Kinh doanh (Business School)** là đơn vị sự nghiệp có thu, có con dấu và tài khoản riêng trực thuộc trường Đại học Kinh tế Quốc dân.

Viện Quản trị Kinh doanh được thành lập là dấu mốc quan trọng trong sự phát triển của trường Đại học Kinh tế Quốc dân. Viện Quản trị Kinh doanh đã nhanh chóng thiết lập các quan hệ quốc tế và đã trở thành thành viên “Hiệp hội các Hiệu trưởng các trường Kinh doanh Đông Nam Á”.

Dự án SIDA/MBA do Sida Thụy Điển tài trợ tại Đại học Kinh tế Quốc dân được sự giúp đỡ của Chính phủ, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Tài chính, Bộ Giáo dục và Đào tạo và các trường, các chuyên gia nước ngoài với sự nỗ lực của Trường Đại học Kinh tế Quốc dân đã thành công hiệu quả.

Viện Quản trị Kinh doanh (Business School) được thành lập thể hiện sự phát triển bền vững của một dự án quốc tế được thực hiện tại Đại học Kinh tế Quốc dân. Từ Viện Quản trị Kinh doanh mở ra ngành đào tạo mới về quản trị kinh doanh ở các cấp trình độ cử nhân, thạc sỹ, tiến sĩ. Hiện tại, trường Đại học Kinh tế Quốc dân và các trường kinh tế khác đang đào tạo nguồn nhân lực quản trị doanh nghiệp cho cả nước, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của nền kinh tế thị trường và hội nhập.

Nhân dân Việt Nam, trường đại học kinh tế quốc dân và trực tiếp các thầy, cô giáo được thụ hưởng dự án SIDA/MBA do SIDA Thụy Điển tài trợ, mãi mãi biết ơn Chính phủ và nhân dân Thụy Điển đã tài trợ cho Việt Nam, cho trường Đại học Kinh tế Quốc dân một dự án hiệu quả tại thời điểm đầu tiên trên con đường Đổi mới chuyển sang kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế.

2. Viện Quản trị Kinh doanh- Khởi đầu cơ sở du học tại chỗ

Du học tại chỗ là nhận thức mới từ mô hình đào tạo theo chương trình quốc tế thực hiện tại nước ta và được cấp bằng nước ngoài. Một số nước trong khu vực đã có chương trình đào tạo liên thông với các nước ngoài một thời gian đào tạo trong nước, một thời gian đào tạo nước ngoài. Dự án

SIDA/MBA đào tạo Master theo chương trình quốc tế, do giáo sư nước ngoài trực tiếp giảng dạy, người học nghe giảng bằng tiếng Anh, có đủ sách giáo khoa, sách tham khảo, chuyên khảo bằng tiếng nước ngoài. Khóa 3 của dự án (năm 1997- 1999) học viên được học một học kỳ tại trường Đại học Tổng hợp Boise, Hoa Kỳ. Học viên tốt nghiệp chương trình MBA có đủ điều kiện để theo học nâng cao chương trình tiến sĩ ở các nước trên thế giới. Thực tế sau khi tốt nghiệp Master, Viện đã có người đi đào tạo tiến sĩ ở Mỹ, Úc, Anh, Áo, Pháp, Singapore. Một số học viên tiến sĩ trong nước tại Đại học Kinh tế quốc dân cũng rất thành đạt.

Nhờ bồi dưỡng, nâng cao trình độ đội ngũ giáo viên hạt nhân từ Viện đã nhanh chóng nắm chắc nội dung, chương trình, tiếp cận phương pháp giảng dạy, phương pháp nghiên cứu, tư vấn. Từ việc chuyển giao công nghệ đào tạo, năng lực quản lý của các cơ sở đào tạo quản trị kinh doanh quốc tế, Viện Quản trị Kinh doanh đã tự mình hợp tác với các Viện, trường của Anh, Úc, mở ra các chương trình du học tại chỗ, cụ thể như:

- Chương trình đào tạo cao học quản trị kinh doanh từ xa Henley MBA, do trường Quản lý Henley của Vương Quốc Anh cấp bằng, giảng dạy bằng tiếng Anh từ năm 1996 tại Hà Nội và sau mở thêm ở thành phố Hồ Chí Minh. Tham gia chương trình là học viên người Việt Nam và người nước ngoài làm việc tại Việt Nam như Úc, Malaysia, Mỹ, Anh, Trung Quốc. Viện đã tuyển sinh được 7 khóa MBA (4 khóa ở Hà Nội, 3 khóa ở thành phố Hồ Chí Minh) với tổng số hơn 100 học viên. Chương trình do giáo viên của Viện và giảng viên từ Anh, Úc, Mỹ, Singapore, Philippines... giảng dạy.

- Chương trình cao học kế toán bằng tiếng Anh Minta, do Đại học công nghệ Swinburne University Technology của Úc hợp tác với Viện Quản trị Kinh doanh. Chương trình bắt đầu từ tháng 11 năm 1998, Viện đã tổ chức được 13 khóa với 413 học viên đã tốt nghiệp. Học viên là trưởng phòng kế toán, kế toán viên, những người làm việc tại doanh nghiệp trong và ngoài nước ở Việt Nam.

- Chương trình Thạc sỹ Quản trị kinh doanh bằng tiếng Anh EMBA. Chương trình được Chính phủ và Bộ Giáo dục và Đào tạo cho thí điểm đào tạo tại Viện Quản trị kinh doanh thuộc Đại học Kinh tế Quốc dân. Chương trình khóa 1 bắt đầu từ năm 2000 với 36 học viên, chủ yếu do giáo viên của Viện đảm nhận với chất lượng cao được xã hội thừa nhận.

Đến nay Viện đã tuyển sinh 10 khoá với 850 học viên, trong đó 580 học viên đã tốt nghiệp và đang phát huy tốt chuyên môn nơi công tác.

- Chương trình đào tạo ngành Quản trị kinh doanh bằng tiếng Anh, trình độ đại học chính quy EBBA (English Bachelor of Business Administration). Xét năng lực và nhu cầu xã hội, Bộ giáo dục và đào tạo đã có quyết định số 951 KĐ- BGDĐT ngày 6 tháng 3 năm 2008 giao cho Trường Đại học Kinh tế Quốc dân đào tạo (thí điểm) ngành Quản trị Kinh doanh bằng tiếng Anh, trình độ đại học hệ chính quy. Chương trình này đã được bắt đầu tuyển sinh tại Viện Quản trị Kinh doanh khóa 1 năm 2009. Đến nay Viện đã tuyển được 4 khoá với 309 sinh viên. Khóa 1 tốt nghiệp năm 2013 là nguồn lực, chất lượng cao, có điều kiện học tiếp nâng cao trình độ ở trong và ngoài nước.

- Ngoài các chương trình đào tạo cử nhân, Thạc sỹ bằng tiếng Anh dài hạn, Viện đã tổ chức đào tạo, bồi dưỡng nhiều chương trình ngắn hạn như:

Đào tạo và Quản lý con người (Henley ConActium), đào tạo cán bộ quản lý cấp cao (IFL), chương trình hỗ trợ doanh nghiệp vừa và nhỏ (SME), giám đốc điều hành chuyên nghiệp (CEO), giám đốc tài chính (CFO), giám đốc nhân sự (CPO), giám đốc kinh doanh (CCO), giám đốc sản xuất (CRO), kỹ năng bán hàng, các kỹ năng quản trị, chương trình tư vấn chiến lược và tái cấu trúc doanh nghiệp... Nhiều chương trình ngắn hạn kết hợp đào tạo trong và ngoài nước khác hấp dẫn với người học.

Đây là chưa kể Viện Quản trị Kinh doanh vẫn thực hiện các chương trình đào tạo ngành Quản trị Kinh doanh bằng tiếng Việt ở trình độ Thạc sỹ (V – MBA), Tiến sĩ Quản trị Kinh doanh (V – OBA) như các cơ sở đào tạo trong nước tại Đại học Kinh tế Quốc dân. Viện đã tổ chức thành công nhiều hội thảo quốc tế, nhiều đề tài khoa học và đã xuất bản được nhiều giáo trình và sách chuyên khảo, phục vụ đào tạo các chương trình quốc tế và trong nước. Viện Quản trị kinh doanh, xứng tầm với một cơ sở du học tại chỗ đã và đang thu hút nhân tài về đây học tập đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước.

3. Hướng tới một cơ sở đào tạo Quản trị kinh doanh quốc tế (International Business School) có thương hiệu

Viện Quản trị kinh doanh (Business School) ra đời là một bước phát triển quan trọng của Đại học Kinh tế Quốc dân. Từ một trường Đại học đào tạo

đơn ngành kinh tế, Đại học Kinh tế Quốc dân đã chuyển sang một Đại học đào tạo đa ngành: Kinh tế, Quản trị kinh doanh và các ngành khác. Mô hình Quản lý đa cấp, khi trong Đại học Kinh tế quốc dân có một cơ sở đào tạo tự chủ, độc lập theo xu hướng của các cơ sở đào tạo quốc tế. Quan hệ hợp tác của Đại học Kinh tế quốc dân được nhân lên gấp bội khi Viện Quản trị kinh doanh được thành lập. Trong thời kỳ đổi mới, cùng với dự án SIDA/ MBA do Thụy Điển tài trợ, trường Đại học Kinh tế Quốc dân cũng đã tiếp nhận được các dự án đào tạo thạc sỹ kinh tế, Quản trị kinh doanh và các lớp bồi dưỡng kinh tế thị trường từ Mỹ, Hà Lan, Anh, Bỉ, Pháp, Canada, Nhật...

Thông qua các hoạt động của mình, viện Quản trị kinh doanh đã xây dựng được quan hệ với một số trường, viện hàng đầu trên thế giới về đào tạo quản trị kinh doanh như Đại học tổng hợp Boise Hoa Kỳ, Đại học tổng hợp Michigan Hoa Kỳ, Trường quản lý Henley của Anh, trường Quản lý Nauy, Viện William Davidson (WDI), Đại học công nghệ Sydney (Australia), Viện công nghệ Hoàng Gia Melbourne (Australia), Đại học tổng hợp Luân Đôn, Đại học Durham (Anh), Đại học tổng hợp Hồng Kông, Đại học Tổng hợp Saint Mary (Canada), Viện Quản lý Thụy Điển, Đại học Chuo (Nhật Bản), Đại học Sen-shu (Nhật Bản)..

Viện đã tham gia và trở thành hội viên chính thức của Hiệp hội các Hiệu trưởng các trường Kinh doanh ở Đông Nam Á từ tháng 5 năm 1999.

Về mặt tổ chức, đến nay Viện đã hình thành cơ bản bộ máy của một cơ sở đào tạo, nghiên cứu, tư vấn hoàn chỉnh. Viện có các bộ môn chuyên môn là: Quản trị chung, Marketing và quản trị vận hành, Tài chính Kế toán, ban Đại học và sau Đại học, các trung tâm và văn phòng Viện. Viện đã và đang thu hút các giáo sư, phó giáo sư tiến sĩ trẻ được đào tạo từ nước ngoài ở Đại học Kinh tế Quốc dân, các Viện, trường trong nước và quốc tế với các chuyên gia, giám đốc doanh nghiệp tham gia giảng dạy, nghiên cứu, tư vấn tại Viện.

Sau 15 năm xây dựng và phát triển, Viện Quản trị Kinh doanh (Business School) đã trở thành một cơ sở đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao về quản trị kinh doanh ở các trình độ cử nhân, thạc sỹ, tiến sĩ. Các chương trình quản trị kinh doanh ở trình độ cử nhân, thạc sỹ bằng tiếng Anh đang thu hút người học và có thể mở rộng thành các chương trình liên thông với các Viện, Trường kinh doanh trong khu

vực và thế giới.

Hiện tại, nhu cầu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, có trình độ khu vực và quốc tế đang đặt ra ở nước ta. Viện Quản trị kinh doanh đã có đội ngũ 20 giáo viên hạt nhân gồm 2 phó giáo sư, 12 tiến sĩ, 6 thạc sỹ. Tất cả đều có thể giảng dạy chương trình quản trị kinh doanh bằng tiếng Anh. Đội ngũ cán bộ quản lý đã được đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ. Viện đã có chương trình quản trị kinh doanh hiện đại với cơ sở vật chất sẵn có cùng với đội ngũ giảng viên, chuyên gia cao cấp sẵn sàng hợp tác với Viện. Đây là điều kiện để Viện tiếp tục phát triển thành một cơ sở đào tạo quản trị kinh doanh quốc tế, có chương trình liên thông với các nước và thu hút đội ngũ học sinh, sinh viên trẻ cùng với đội ngũ doanh nhân đến học tập.

Muốn đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, nền giáo dục nước nhà đang đầu tư xây dựng một số đại học, cơ sở đào tạo đẳng cấp, chất lượng cao. Viện Quản trị Kinh doanh (Business School) đã là điểm đến của nhiều chuyên gia, nhiều trường danh tiếng trong khu vực và thế giới. Nhà nước, Bộ giáo dục và đào tạo cần có chính sách, cơ chế đầu tư cho các cơ sở đào tạo chất lượng cao như chương trình đào tạo bằng tiếng Anh và nơi có thu hút sinh viên nước ngoài đến học. Đại học Kinh tế quốc dân có cơ chế tạo động lực để Viện Quản trị Kinh doanh trở thành cơ sở đào tạo Quản trị kinh doanh đạt chuẩn quốc tế, có thương hiệu. Viện cần mở rộng quan hệ đối ngoại với các nước và cần có một số cơ sở ổn định để đào tạo liên thông với nước ngoài trong khu vực và thế giới như Singapore, Mỹ, Anh... cũng như tập hợp và thường xuyên liên lạc với cựu sinh viên để tăng cường các nguồn lực lâu dài cho phát triển Viện. Những Cựu sinh viên, học viên thành đạt là niềm tự hào đối với một cơ sở đào tạo như Viện QTKD.

Một cơ sở đào tạo chất lượng được xếp hạng trong nước và khu vực đòi hỏi sự nỗ lực cao độ của các thành viên trong Viện và sự hỗ trợ bên ngoài. Viện Quản trị kinh doanh đã là nơi du học tại chỗ, thời gian tới cần thu hút học sinh, sinh viên nước ngoài tới học nhiều hơn. Tương lai phát triển của một cơ sở đào tạo Quản trị kinh doanh đạt chuẩn quốc tế là bước đột phá trong quá trình phát triển tiếp của Viện Quản trị Kinh doanh. Hy vọng mọi thành quả đạt được của Viện sẽ tạo thành sức mạnh của một dự án rất hiệu quả đối với Viện Quản trị Kinh doanh trong tương lai. □